

den Koning tot gewapend optreden in het Noorden had gewekt. De held van het verhaal kwam met een van zijn vrienden — de andere was gesneuveld — in de citadel van Antwerpen terecht en maakte daar het bombardement van Chassé mee, beleefde daar ook de emotie van Van Speyk's daad, die beide weer levendig worden verteld. Na het beleg van de citadel door den Franschen generaal Gerard tot overgave gedwongen, kwam hij in Frankrijk in krijgsgevangenschap. Echter wist hij te ontvluchten en na een avontuurlijke tocht het vaderland te bereiken, waar hij met de spoedig uitgeleverde mede-verdedigers, voor het front van den troep een onderscheiding ontving.

Binnen het verhaal-geraamte heeft de auteur de geschiedenis van den Belgischen opstand geplaatst, zoodat de jonge lezers meeleven in alles, wat er in de jaren rond de scheiding van België gebeurde. Daardoor wordt het relaas van den soldaat meer dan een verhaal alleen. 'Leert ook kennen den geest in Noord en Zuid, de houding van den Koning, de geste der moedheden, de politieke gesteldheid van die dagen, kortom dat wat historisch van belang is en inzicht geeft in de Belgische kwestie. En de vorm, in welken de auteur dit alles heeft weten te gieten, is dien van het vlotte, boeiende verhaal met christelijken inslag, dat zeker de interesse van den jongen lezer hebben zal. Een bijzondere verdienste is daarbij het zeer eenvoudige en volkomen sensatie-looze.

Een naschrift, ontleend aan wat de bladen bij gelegenheid van de Van Speyk-herdenking schreven, vertelt op dezelfde manier de daad van dezen vurigen vaderlander.

Zoo is het, aardig uitgegeven, boekje (van 115 bladzijden) een samenvattend verhaal van wat zich om de eer van de vlag in het opstandige België heeft afgespeeld, en daarin een verlevendiging van nationaal bewustzijn.

Bescheidenlijk vraagt de heer Van den Akker (hoofd der christelijke school te Katwijk aan Zee) om eenige waardering, die daaruit moge blijken dat velen het boekje lezen. Welnu, op die waardering heeft hij recht. Hij heeft bereikt wat hij zocht: de leerstof over dien tijd „wat appetijtelijker“ te maken. Voor bibliotheken onzer christelijke scholen is dit boekje een goede aanwinst.

G. T.

¹⁾ Uitgave van J. H. Kok N.V. te Kampen.

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELJKE SCHETSEN

Het Kruis van den Heiland.

X. (Slot.)

D. De nieuwe tijd.

Werd er in een der vorige artikelen op gewezen, dat de Reformatie het kruis van Christus, door de kerk der Middeleeuwen in de schaduw geplaatst, weer gesteld heeft in het volle licht, dat zij tot de apostolische prediking van het kruis is teruggekeerd en zoo aan dat kruis de eere heeft hergeven, die eraan toekomt — in de kerken der Reformatie hebben niet allen aan de reformatorische en apostolische beschouwing van het kruis van Jezus vastgehouden.

Onder de kinderen der Hervorming is men in breedten kring vervallen tot een ontkenning van de betekenis, die de Schrift aan het kruis toekent en die door de Reformatie weer was gegrepen.

Er is een neo-Protestantisme opgekomen, dat met het oude en echie Protestantisme al heel weinig gemeen heeft.

Van dit nieuw-Protestantisme kan men wel zeggen, dat het zelfstandig naamwoord door het bijvoegelijk naamwoord, hetwelk er vóór is gezet, is opgeheven. De dunne, van den wind des ongelooft verzongde aar van het „neo“ heeft de goede en volle aar van het „Protestantisme“ verslonden.

Dit nieuwe, vrijzinnige Protestantisme ontkennt de verzoenende en verlossende betekenis van het kruis van Golgotha. Het wil er niet van weten, dat in Jezus' kruislijden het heil voor het menschenkind ligt. Het loochent, dat de Gekruisigde de Redder is der wereld, dat het kruis de levensboom is voor de menschheid.

Zelfs zijn er onder deze neo-Protestanten, die niet meer gelooven, dat Jezus heeft bestaan en die dan ook Zijn kruisdood niet als een historisch feit aanvaarden. Maar voorzover zij nog aanmenen, dat Jezus heeft geleefd en gekruisigd is, zien ze in Hem toch niet meer dan een profeet, dan een heros op godsdienstig gebied, dan een prediker niet alleen door Zijn woorden, maar ook door Zijn leven en Zijn dood. Zijn sterven aan het kruis is voor hen niets anders dan een handhaven van Zijn vroomheid, al kostte Hem dat het leven; dan een

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Zorg voor de werklooze arbeiders.

III.

Materieele zorg.

Indien de Overheid niet op allerlei wijze financiëlen steun bood aan werklooze arbeiders, zou de Kerk in onze dagen staan voor een opgave, die zij niet kan vervullen. Wij denken hierbij uiteraard aan die Kerkengroepen, die de betekenis van het diaconaat nog verstaan.

In de kringen der R.K. wordt zeker op charitatief terrein nogal het een en ander gedaan, maar van een diaconaat als wij in Gereformeerde kringen door Gods goedheid en trouw kennen, is daar geen sprake meer.

De Ned. Herv. Kerk is zoo mogelijk nog verder afgezaakt. Zeker treft men in verschillende gemeenten nog wel allerlei arbeid, speciaal voor wat betreft de ouden van dagen en de weezen, die geëerd worden worden mag en die niet lastig zijn van de diaconie, maar de zorg voor de armen der Gemeente is zoozeer ingekrompen, dat ook hier van een ernstig tekort te spreken is.

Ook zonder crisis was er geen sprake van dat deze Kerkengroepen voor de armen der Gemeente voldoende zorg oefenden, men heeft ze, blijkbaar zonder groote bezwaren, aan de publieke armenzorg overgelaten.

Nu moeten wij hier zeker onderscheiden tusschen armenzorg in den eigenlijken zin en de zorg voor volkomen valide arbeiders, die tengevolge van conjunctuurinvloeden tijdelijk niet in staat zijn hunnen beroepsarbeid uit te oefenen.

Duizenden arbeiders hebben zich in hunne organisaties tegen deze conjunctuurschommelingen trachten te sterken. De werkloosheidsverzekering is een instituut van groote betekenis geworden, zo heeft velen door een periodiek weerkerende werkloosheidsstermijn heengeholpen. Dat de Overheid dit streven heeft gerespecteerd en door steun uit de publieke kas heeft bevorderd, is zeker in alle opzichten toe te juichen. Met de ontwikkeling van de werkloosheidsverzekering is een algemeen volksbelang gemoeid. Of in gunstiger tijden wellicht een nog betere regeling mogelijk is, die niet zooals nu nog, uitsluitend door Vakvereniging en Overheid, maar door heel het bedrijf gedragen wordt, is een zaak, die wij thans niet zullen bespreken.

Natuurlijk is deze werkloosheidsverzekering in

betooning van trouw aan de beginselen, door Hem verkondigd en beleeft.

De moderne godsdienstigheid is een godsdienst zonder het kruis, zonder het kruis als het kruis der verzoening.

Daarom is ze een verloochening van de Reformatie en van het Evangelie der Apostelen.

Daarom kan ze den Christelijken naam niet meer dragen.

Want het Christendom is terecht door Schiller „de religie van het kruis“ genoemd.

Het is de religie van het kruis niet in dien zin, dat het Christelijk zou zijn, het kruis tot een voorwerp van religieuze vereering te verheffen. Maar wel in dezen zin, dat het Christendom het kruis in het middelpunt van zijn belijdenis plaatst. Brunner heeft gelijk, als hij zegt, dat de boodschap van het kruis het centrale mysterie van het Bijbelsch Evangelie is en dat in de beschouwing van het kruis openbaar wordt wat er aan is van de Christelijkheid of niet-Christelijkheid van een geloof of een theologie.

Niet het minst omdat het Christendom de religie van het kruis is, heeft het zulk een tegenstand ontmoet en vindt het ook heden ten dage zooveel bestrijding.

De gekruisigde Christus was, zoo zegt Paulus, den Joden een ergernis en den Grieken een dwaasheid.

Dat is Hij voor de wereld nog. Wel ergert de wereld van onzen tijd er zich niet meer zoozeer aan, dat het Christendom een Meester volgt, die aan een kruis is gestorven. Want ze wil wel gelooven, dat Jezus dat kruis niet had verdiend. Maar ze ergert zich nog altoos aan de betekenis, die de Christelijke religie aan het kruis toekent.

Ze ergert zich aan de belijdenis, dat Jezus' kruisdood noodzakelijk was, zouden wij kinderen Gods kunnen zijn. Ze ergert zich aan de leer, dat er alleen leven en vrede is door het geloof in den Gekruisigde als den Schuldverzoener en Verlosser. Ze ergert zich niet minder aan den eisch van het Christendom, dat ons leven het teken des kruises zal dragen, dat wij gemeenschap zullen hebben aan Christus' kruis en een innerlijke gelijkvormigheid met den Gekruisigde, dat wij der wereld gekruisigd zullen zijn en het vleesch zullen kruisigen met zijn bewegingen en begeerlijkheden.

De geest der wereld staat vijandig tegenover het kruis van Christus. Strauss, de apostel des ongelooft, wilde dan ook van het kruis als symbool niet meer weten. Hij schreef in 1872, dat „de tegenwoordige menschheid, die lust heeft in leven

haar opzet berekend op normale tijden en niet op crises van een omvang en duur als wij thans meemaken. Dat dus extra steun van Overheidswege aan de kassen wordt geboden, ligt geheel in de lijn van de sedert enkele tientallen jaren gevolgde practijk. Maar men kan, zonder het verzekeringsbeginsel schromelijk geweld aan te doen, toch niet ongelimiteerd den uitkeeringsduur der kassen verlengen.

Men heeft evenzeer bezwaar, en wij meenen terecht, om de valide arbeiders, die door een economische crisis niet in staat zijn arbeid te vinden, op één lijn te stellen met de gewone armelastigen. Bovendien is het ook in het algemeen belang, dat voor het bedrijf bewaard blijven de arbeiders, die bij opleving terstond weer noodig zijn.

Uit deze overwegingen is ontstaan de crisisregeling die wij kennen. De Overheid waardeert ook in deze crisisregeling de zelfwerkzaamheid der arbeiders, die door hunne werkloosheidsverzekering getracht hebben, niet alleen zich zelf te helpen, maar ook buiten de gewone Overheidsarmenzorg te blijven.

Deze crisisregeling, die materieel gunstiger is dan de gewone regelingen krachtens de Armenwet, helpt slechts tijdelijk. Bij een zoo omvangrijke crisis als er nu heerscht, zal na een jaar een groot deel der arbeiders overgaan naar de organen van Maatschappelijke Steun, zij het dan ook, dat voor hen de gelegenheid blijft bestaan zich dagelijks te melden bij hun vakorganisatie en de uitkeering wekelijks ook via hun vereniging ontvangen wordt.

Indien men dit alles als crisismaatregel ziet en dus als van betrekkelijk zeer tijdelijken aard, dan zal men ook in Gereformeerde kringen waarschijnlijk geen al te groote bezwaren er tegen inbrengen. Vooral niet, wanneer wel vast staat, dat de geweldige omvang, die de crisis kreeg, het praktisch onmogelijk maakt via de kerkelijke organen aan de vele aanvragen om steun het hoofd te bieden.

Van de zijde der Vakorganisaties is het nemen van maatregelen als boven omschreven bepleit. Men wil onderscheid zien gemaakt tusschen valide arbeiders, die door algemeene economische oorzaken werkloos zijn, en degenen die tengevolge van individueele oorzaken steun noodig hebben.

Op zichzelf behoeft daartegen geen bezwaar te worden gemaakt. Maar er ligt hier ongetwijfeld een gevaar, dat groter betekenis krijgt, naarmate de crisis wijder omvang krijgt. Het gevaar n.l. dat men deze uitkeeringen gaat zien als een recht. Dat men steeds meer glijdt in de richting van het willes doen rechtzetten van al wat in het maatschappelijk leven scheefgetrokken is, door de Overheid. Dat het verantwoordelijkheidsbesef bij de menschen af-

en werken, het symbool des kruises, die krasse belichaming van de Christelijke wereldvlucht en passiviteit, zich niet verder kan laten welgevallen.”

Toch is het kruis als symbool uit het leven onzer dagen nog niet verdwenen.

Tijdens de kruistochten zijn er in het Heilige Land geestelijke ridderorden ontstaan. De Johanner- of Maltezer-orde, de orde der Tempelheeren, de orde der Duitse ridders. Deze ridders stelden zich het werk der barmhartigheid tot taak en bezaten hospitalen, waarin zij zieke pelgrims verpleegden. Ook geleidden en beschermden zij de pelgrims en voerden zij den strijd tegen de ongelooften.

Het kruis was hun symbool; zij droegen het op hun mantel.

En heden ten dage vinden we zoo nog het kruis op het gebied der philanthropie en in de ridderorden.

Op philanthropisch terrein bestaan er instellingen en verenigingen als het Rode Kruis, het Groene Kruis, het Blauwe Kruis, het Witte Kruis, het Oranjekruis, enz. Eveneens komt het kruis voor in de ridderorden; ook zelfs in die orden, die ingesteld zijn tot belooning van dapperheid in den krijg, b.v. het metalen kruis (1830) en het ijzeren kruis, dat ingesteld is door den Pruisischen koning tijdens Napoleon en waarvan wij ook gedurende den wereldoorlog meermalen hebben gehoord. Ook ontmoeten we nog het kruis op wapens en in vlaggen.

In dit gebruik van het kruis op wereldlijk gebied is nog de invloed van het Christendom te zien. Door de tegenstanders der Christelijke religie wordt dat ook wel gevoeld.

Het is tekenend, dat de Turken in hun leger niet meer het Rode Kruis, maar de Rode Halve Maan hebben en dat in Sovjet-Rusland reeds in 1924 de revolutionaire militaire raad besloot, het Rode Kruis als onderscheidingsteeken van den militairen gezondheidsdienst te vervangen door den Aesculapius-staf, een heidensch symbool.

Ik beëindig deze artikelen-reeks met nog even het Gereformeerde standpunt te releveeren.

Wij, Gereformeerden, zijn belijders van het kruis. Laat ik liever zeggen: belijders van den Gekruisigde.

Wij gelooven, dat de kruisdood van den Heiland onze verlossing is van den vloek Gods. Dat Hij aan het kruis heeft geleden in de plaats van Zijn

veemt, de pelijk lev zichzelf t

Het lijk dat men diakenen vinden o Bij de met een gevaar v meenen v de Overh Natuur wikkeling bevordera ciepel l aanvaar don m

Blijft Diaconaa lon opzie Wij m

to de een om allerl schen, di genoeg l van de s schen, di lijkheid k werkloos zaken, g leerd op

Deze p en hier een dan

Boven onder d kunnen hulp te kelijk ui die gezo

Missch Ts hier a Een di

dat deze deze ar

En no zeer bel zeggen, voorzies kunnen

nu via treft onz plaats h

Wij n

volk er schuldof heeft ge wij zouc Het kru cohu s

En sij Noeh d Noch d Noch di

En s

Den rie Of het Of over

lek ber

lek be

lek be

De nage De bloe Want d

Wij g Zijn lie wij der leven z de roep en dage zichzelf een eige

En w achter j len zijn neerleg liden * om Jez

Maar het kru kruisen

Op z te ken Heiland dat he van G

waarac En na

Toch eerste, den v

ijden en niet op
als wij thans
van Overheids
n, ligt geheel in
tallen jaren ge
nder het verze
l aan te doen
ngeduur der kas

wij meenen te
door een eco
arbeid te vin
gewone armat
dgemeen belang
en de arbeiders
dig zijn.
aan de crisis
heid waardeert
lfwerkzaamheid
rklousheidverze
en zich zelf te
vone Overheids

el gunstiger is
s de Armenwet
oo omvangrijke
t een jaar een
aar de organen
et dan ook, dat
an zich dagelijks
n de mitkeering
atvangen wordt.
maatregel ziet
elijken aard, dan
igen waarschu
tegen inbrengen
aat, dat de ge
g, het practisch
te organen aan
loofd te bieden
s is het nemen
threven bepleit
tusschen valide
conomische oor
tengevolge van
hebben.
en bezwaar ge
feld een gevaar,
mate de crisis
l. dat men deze
echt. Dat men
van het willen
maatschappelijk
verheid. Dat het
menschen af

ses, die krasse
wereldvlucht en
en welgevallen."

het leven onzer

in het Heilige
aan. De Johan
Tempelheeren.
ridders stelden
tot taak en be
lgrims verpleeg
den zij de pol
tegen de onge

droegen het op

a zoo nog het
tropie en in

er instellingen
ruis, het Groene
tite Kruis, het
et kruis voor in
orden, die inge
perheid in den
) en het ijzere
tische koning
ook godurende
n gehoord. Ook
wapens en in

veroldijk gebied
endom te zie
ristelijke religie

n in hun leger
te Roode Halve
island reeds in
ad besloot, het
eeken van den
angen door den
nboel.

het nog even het
relovereeren.
s van het kruis.
s van den Ge
an den Heiland
Goda. Dat Hij
plaats van Zijn

neemt, de spaarzin verdwijnt en dat het maatschap
pelijk leven in het algemeen, niet meer tracht
zichzelf te helpen.

Het lijkt ons daarom wel buitengewoon gelukkig,
dat men in samenkomsten en conferenties van
diakenen telkens weer probeert de juiste lijn te
vinden of te houden.

Bij de bezwaren die wij zien en die wij hierboven
met een enkel woord aangaven, waarbij nog komt
gevaar voor een behandeling naar een schablonen,
meenen wij toch dat de extra crisismoeiing van
de Overheid volkomen is te aanvaarden.

Natuurlijk zal men moeten trachten door ont
wikkeling van de werkloosheidsverzekering en de
bevordering van wachtgeldregelingen, tot een prin
cipieel juistere en ook voor de getroffen meer
aanvaardbare weg te komen, die tot leniging van
den materiëlen nood leiden kan.

Blijft de vraag of er, althans nu, voor het
Diaconaat nog voldoende werk is, speciaal dan
ten opzichte van de werkloze arbeiders.

Wij meenen, dat dit wel terdege het geval is.
In de eerste plaats vallen onderscheidene personen,
om allerlei redenen, buiten de crisistregeling. Men
schen, die wel georganiseerd zijn, die nog niet lang
genoeg lid van een organisatie zijn geweest, om
van de steunregeling te kunnen profiteren; men
schen, die wel tengevolge van de crisis groote moei
lijkheid hebben om aan werk te komen, doch die
werkloos zijn geworden om zuiver individuele oor
zaken, gelegen in hun mindere geschiktheid, ver
keerd optreden en dergelijke.

Deze groep is grooter dan men wellicht denkt
en hier vindt dus de Diaconie, zij het niet steeds
een dankbare, dan toch wel een breede taak.

Bovendien, men vergeet niet, dat er zijn, ook
onder de werkloze arbeiders, die er niet toe
kunnen komen om van Maatschappelijke Steun
hulp te erlangen. Menschen die ook niet gemak
kelijk uit zichzelf naar de Diaconie gaan, maar
die gezocht moeten worden.

Mischien is hun aantal gering, maar de nood
is hier zeker erger dan elders.

Een diaken behoort zijn wijk zoo goed te kennen,
dat deze gevallen hem niet ontgaan, dat hij veel
deze armen opzoekt en helpt.

En nog eens, ook al is er in een plaats een
zeer behoorlijke crisistregeling, wil dat toch niet
zeggen, dat nu in allen nood der gesteunden is
voorzien. Zou het tenminste niet daarheen geleid
kunnen worden, dat de extra verstrekkings, die
nu via het Crisiscomité geschieden voor waf be
treft onze eigen menschen, door de diakenen konden
plaats hebben?

Wij meenen dus, dat gezinnen, die niet recht

volk en er Zijn ziel voor de Zijnen tot een
schuldoffer heeft gesteld. Dat Hij, die geen zonde
heeft gekend, zonde voor ons is gemaakt, opdat
wij zouden worden rechtvaardigheids Gods in Hem.
Het kruislied van den Gereformeerden dichter Ja
cobus Revius is ons uit het hart gegrepen:

'En sijn de Joden niet, Heer Jesu! die U cruysten,
Noch die verradelyck U togen voor 'tgericht,
Noch die versmadelyck U spogen in 'tgesicht,
Noch die U knevelden en stieten U vol puysten;

'En syn de crijchluyn niet, die met hun felle
vuysten

Den rietstock hebben of den hamer opgelicht,
Of het vervloekte hout op Golgotha gesticht,
Of over uwen rock issem dobbelden en tuischten;

Ick ben 't, o Heer! ick ben 't, die u dit heb
gedaen,

Ick ben de sware boom, die u had overlaen,
Ick ben de taeye strongh, daarmee ghy waert ge
bonden,

De nagel en de speer, de geesel, die u sloegh,
De bloedbedropen croon, die uwe schedel droegh; —
Want dit is al geschiet, helaas! om mijne sonden!

Wij gelooven ook, dat Christus onze zonden in
Zijn lichaam heeft opgedragen op het hout, opdat
wij der zonden afgestorven zijnde der gerechtigheid
leven zouden. Dat wij als met Christus gekruisigd
de roeping hebben ons eigen ik in den dood te geven
en dagelijks ons vleesch te kruisigen. Dat Christus
zichzelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij zich
een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken.

En we wenschen nimmer te vergeeten, dat wie
achter Jezus wil komen, een kruisdager moet wil
len zijn. Dat hij zijn kruis, hetwelk God voor hem
neerlegt, moet opnemen. Dat hij het lijden, ook het
lijden van den smaad en den vloek der wereld
om Jezus' wil heeft te aanvaarden.

Maar wij verwerpen niet alleen alle vereering van
het kruis, doch duden ook geen crucifixen en
kruisen in onze kerken.

Op zichzelf valt een beeld van het kruis niet af
te keuren. En evenmin een afbeelding van den
Heiland aan het kruis. Wij zijn niet van meening,
dat het tweede gebod zou verbieden een beeld
van Christus te maken. Hij is toch niet alleen
waarachtig God, maar ook waarachtig mensch.
En naar Zijn menscheit mag Hij afgebeeld worden.

Toch moet daarbij tweedele worden bedacht. Ten
eerste, dat een Christusbeeld geen afbeelding is van
den vollen Christus, doch slechts van één zijner

streeks door de diaconie worden gesteund, doch
die crisisteen ontvangen, toch ook, laat mij het
zoo mogen zeggen, onder geregelde controle van
den wijkdiaken behooren te blijven.

Men houdt dan niet alleen den band aan, maar
men heeft het oog op de bijzondere noden, die ook
in deze gezinnen niet ontbreken en wat meer is,
men kan ook tegen geestelijke inzinking waken,
door met de moeden een woord ter rechter tijd
te spreken.

G. BAAS Kzn.

Een belangrijk adres.

Het Nederlandsch Werkliedenverbond Patrimo
nium verzocht aan de pers publicatie van het
navolgende adres:

Amsterdam, 5 Maart 1932.

Aan Zijne Excellentie den Minister van
Binnenlandsche Zaken en Landbouw,
Voorzitter van den Raad van Ministers,
's-Gravenhage.

Excellentie!

Het Verbondsbestuur van het Nederlandsch Werk
lieden-Verbond „Patrimonium“, Prinsengracht 415,
Amsterdam (C), neemt beleefd de vrijheid, zich te
wenden tot Uwe Excellentie, in haar qualiteit van
Voorzitter van den Raad van Ministers, met het na
volgende.

Met groot leedwezen ziet het Verbondsbestuur de
steeds toenemende verstoring van de Zondagsrust, ook
door de uitbreiding van de publieke middelen van
vervoer. Niet alleen zien zich breede groepen van
arbeiders daardoor hun Zondagsrust ontnemen, maar
ook komt op deze wijze de heiliging van den Dag des
Heeren steeds meer in het gedrang.

Het Verbondsbestuur erkent, dat de Overheid hier
staat voor een buitengewoon moeilijke taak, nu een
groot deel der bevolking aan eigen ontspanning wel
de rust van anderen zonder schroom ten offer wil
zelen gebracht.

Toch is het Verbondsbestuur van oordeel, dat de
Overheid hier beperkende maatregelen behoort te
nemen. Dit optreden wordt vooral geëischt door de
overtuiging, dat de ordinantiën Gods niet straffeloos
door een volk overtreden kunnen worden. Het Ver
bandsbestuur zou de tot standkoming van een nieuwe
Zondagswet ten eerste toejuichen, maar moet erken
nen, dat daarvoor noodig is de medewerking van de
Staten-Generaal.

In afwachting van een verbeterde wetgeving dringt
het Verbondsbestuur er op aan, dat de Regeering in
middels al het mogelijke doe om de naleving van de
bestaande wet te bevorderen.

Voorts om het treinverkeer op den Zondag te be
perken en in geen geval door extra-treinen tegen
verlaagd tarief het publiek als het ware uit te lokken
tot het reizen op den Christelijken rustdag.

Waar de Regeering subsidieert, stelle zij hare zijds

naturen. En ten tweede, dat elke beeltenis van
Jezus op fantasie berust, daar er geen portret van
Hem bestaat. Wij weten niet hoe Jezus er heeft
uitgezien. Reeds Augustinus zegt, dat in zijn tijd
het gelaat des Heeren in het vleesch op onlebbare
wisselende wijzen werd afgebeeld. En hij voegt er
aan toe: hoe Zijn aangezicht was, is ons geheel
onbekend.

Wel wordt er van Roomsche zijde beweerd, dat
er portretten, dat er wezenlijke afbeeldingen van
Christus zijn gemaakt en nog bestaan.

Er wordt verteld, dat de Heiland een brief
wisseling onderhouden heeft met koning Abgar van
Edessa. Toen nu Abgar eens zijn archivaris en hof
schilder Hanan tot Jezus zond, schilderde deze
des Heilands hoofd. Hij zond het aan zijn vorst
met een brief voor Abgar, door Jezus aan Thomas
gedicteerd. Ook wordt er verhaald, dat de bloed
vloeiende vrouw, die door de aanraking van Jezus
kleed genezen werd, en die Veronica heette, uit
liefde tot Christus een beeld van Hem heeft laten
schilderen of dat Christus haar Zijn beeltenis heeft
geschenken. Een latere vorm van dit verhaal is,
dat Veronica den Heiland op Zijn weg naar Gol
gotha een doek heeft geraakt, opdat Hij zich het
zweet en het bloed van het aangezicht zou wis
schen en dat, toen zij den doek terugkreeg, het
gelaat van Jezus er op stond afgedrukt. Verder
wordt er beweerd, dat de Evangelist Lucas, die wel
als een der zeventig discipelen werd beschouwd,
den Heiland zou hebben geschilderd en dat Nico
demus een beeld van Jezus (een crucifix) uit cedar
hout zou hebben vervaardigd.

Maar al zulke verhalen behooren tot het gebied
der legende.

Niemand onzer heeft er echter bezwaar tegen,
dat de Heiland op een plaat of schilderij wordt afge
beeld. Dan kan natuurlijk een voorstelling van Hem
in hout of steen, in ivoor of metaal door ons ook
niet ongeoorloofd geacht worden. Al geven we
toe, dat zulk een beeld eerder dan een plaat
of schilderij en ook eerder dan een eenvoudig
kruis aanleiding kan geven, dat er vereering aan
wordt toegebracht.

Doch in den dienst van God mag noch het cru
cifix noch het kruis een plaats innemen.

Onze eeredienst behoort gegrond te zijn op Gods
Woord en dat Woord bevat geenerlei aanwijzing
voor het gebruik van kruis of crucifix in den eere
dienst. En indien het de wil des Heeren was,
dat wij het crucifix zouden mengen in onzen dienst
van Hem, zou Hij er dan ook niet voor gezorgd
hebben, dat het beeld van Christus ons bewaard

bij tentoonstellingen enz. den eisch, dat met den
Zondag rekening worde gehouden.

Wij vertrouwen, dat Uwe Excellentie dit verzoek
wel in ernstige overweging zal willen nemen.

Het Verbondsbestuur van Patrimonium:

C. SMEENK, Voorzitter.

W. J. BOSSENBROEK, Secretaris.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Onze tijdrekening.

IV.

Voor ik er toe overga een kort woord te wijden
aan den Mohammedaanschen en Joodschen Ka
lender, wil ik eerst nog iets anders bespreken en
wel de kwestie der Paaschfeestregeling, zooals die
vastgesteld is door het kerkconcilie van Nicea
(325 n. C.).

Deze regeling is de oorzaak van het eigenaardige,
om niet te zeggen, grillige heen en weerspringen
der paaschdata in achtereenvolgende jaren. Men
kan de formuleering het eenvoudigst als volgt
omschrijven: De eerste Zondag na de eerste volle
maan na 20 Maart is Paaschzondag. Het concilie
kwam hiertoe, omdat volgens de overlevering de
opstanding van Christus plaats had gevonden bij
volle maan na het begin der lente.

De vroegst mogelijke Paaschzondag zal dus kun
nen vallen op 22 Maart. Dit is echter een zeer
zeldzame gebeurtenis, die in deze 20ste eeuw zelfs
beelemaal niet voorkomt; 'tlaast was dit het
geval in 1818, terwijl het voor het eerst weer zal
voorkomen (althans in theorie) in 2285.

Ook de daarop volgende datum n.l. 23 Maart
is nog betrekkelijk zeldzaam. 'tLaast hadden we
Paschen op 23 Maart in 1913. Dit is de eenige
maal geweest in deze eeuw. De laatst mogelijke
datum is natuurlijk, wanneer het precies op 20
Maart volle maan is, en de volgende volle maan
op een Zondag valt, want dan moet men nog een
week wachten. Dit zal in 1943 gebeuren. Dan
valt Paschen op 25 April. Voor Paschen staat
dus een speelruimte van 35 dagen ter beschikking.

Men kan zich verbazen over deze eigenaardige
regeling, en het heeft dan ook niet aan pogingen
ontbroken, om hierin wijziging aan te brengen
en bijv. een vaste datum er voor te kiezen, zooals
voor Kerstmis, maar aan den anderen kant is
het toch niet onaardig nog eenig „romantisch“
overblijfsel te hebben uit vroegere tijden in deze

gebeven was? Wel zegt het Woord van God ons,
dat onze eeredienst een zuiver geestelijk karakter
moet dragen, en kruis en crucifix brengen in de
aanbidding van God, die in geest en waarheid
moet geschieden, een zinnelijk element. Het gebruik
er van in den eeredienst is daarom met Gods Woord
in strijd te achten, waarbij komt, dat het gevaar
meebringt voor superstitie en afgoderij. De eenige
afbeelding van den gekruisigden Christus, die de
Heere in onzen eeredienst wil, is het gebroken
brood en de vergoten wijn in het heilig Avond
maal. Wij hebben ook in ons dienen van God
geenerlei behoefte aan een crucifix. Ook niet bij
ons gebed tot Christus. Wij aanbidden immers niet
den Christus aan het kruis, maar den Christus,
die aan de rechterhand Gods is gezeten, die door
Zijn lijden is ingegaan in Zijn heerlijkheid.

Dit geldt niet alleen van den eeredienst der
gemeente, maar ook van onzen persoonlijke en
huiselijken dienst van God. Maar als iemand in zijn
kamer een kruis heeft als symbool van zijn Chris
telijk geloof en om daardoor gedurig aan het lijden
van Christus herinnerd te worden? Dan geloof ik
niet, dat hij daarmee iets ongeoorloofds doet. Al zou
ik er, om het gevaar dat er in ligt, niet voor ge
voelen, dat wij de zede der Roomschen weer
gingen invoeren om kruisen te hebben in onze
huizen. Evenmin als de zede van het kruis-alan.
Dr A. Kuypers heeft hiervan gezegd: „Het kruis
teeken was ook onzen vaders heilig en op zich
zelf zou het heerlijk zijn, zoo dit teeken van het
kruis allerwegen uit kon komen, maar, helaas,
de uitkomst had getoond, dat dit heilig teeken
op die wijs niet in de wereld kan worden inge
dragen of het wordt feitelijk tot een amulet verlaagd
of werktuigelijk bespot in zijn heilige beteekenis.“

In de gebouwen, waar wij samenkomen om onzen
eeredienst uit te oefenen, behooren in elk geval
geen crucifixen en ook geen kruisen. Ze mogen er
ook niet geplaatst worden om ons op den kruis
dood van den Heiland te wijzen en ons van Zijn
liefde te spreken. Want God wil Zijne Christenen
onderwezen hebben door de levende verkondiging
van Zijn Woord. En om ons den kruisdood onzes
Heeren zichtbaar voor oogen te stellen heeft Hij
het heilig Avondmaal verordend.

Maar al denken wij, Gereformeerden, aldus over
kruisen en crucifixen, ons geloof maakt toch het
woord van Da Costa tot het zijne:

In het kruis zal 'k eeuwige roemen

En geen wet zal mij verdoemen,

Christus droeg den vloek voor mij.

J. THIJSS.